

træden, som vistnok allermindst maatte tilkomme et Mindretal? Mindretallet har derfor foretrukket at lade Eiden være ubestemt, idet man knyttede Lovens Straftræden til en anden Lov om et nær beslægtet Emne, en Lov, som man maatte med nogen Grund kunde og turde haabe, at den høitagtede Minister adaaere vilde lade følge sammen med dette Lovforslag. Jeg kommer derved til at berøre Realitetsgrundene, der vissefelig ikke mangle. Det vil endnu være i friskt Minde hos ærede Medlemmer, hvorledes de Vindringsforslag, der dels vare stillede af enkelte Medlemmer, dels af et Mindretal i Udalvalget, og paa enkelte Punkter endog af et Par Særflertal, ved anden Behandling her i Thinget næsten alle bleve forkastede. Lovforslaget foreligger derfor nu i en Skikkelse, som ikke har kunnet Andet end hos Mindretallet vække ikke saa Betæneligheder. Man har imidlertid, da Sagen dog engang var afgjort, gjerne villet se Tingene fra den lysteste Side, og man har bestræbt sig for at søge en Beroligelse i, at det i Grunden ikke alene kommer an paa, hvad der staar i en Lov, men at det undertiden ligesaa meget gjælder om, hvem der fører Bestemmelserne i denne Lov ud i Livet, og hvorledes de skulde føres ud i Livet. Nu er det jo det Eiendommelige ved det foreliggende Lovforslag, at det ikke er Administrationen eller Domstolene, som det saa meget kommer til at bero paa, som derimod Landvæsenkommisssionerne, og jeg feiler vel neppe, naar jeg antager, at paa mangt et Punkt, hvor ærede Medlemmer maatte ikke vare ganske fri for ved anden Behandling at nære en vis Tvivl om enkelte Bestemmelseres Henfigtsmæssighed, slog man sig ofte til No med den Garanti, der laa i Landvæsenkommisssionerne, idet man gif ud fra, at disse albrig vilde lade saadanne Bestemmelser komme til Anvendelse, med mindre Forholdene gjorde dem sær ønskelige, ja maatte endog saa uundærlige. Denne Beroligelse og denne Garanti vilde Mindretallet ogsaa gjerne tilegne sig; men det vil ikke kunne forundre Noget, om Mindretallet, der jo i det Hele taget nærer større Betæneligheder ved disse Bestemmelser end Flertallet, søger denne Garanti saa stærkt og saa kraftigt som mulig, og at det derfor særlig har følt sig tiltrukket af de Udtalelser om Landvæsenkommisssions-Institutionen, som deri nebsatte Kommisssion i sine Motiver har udtalt. Idet jeg, hvad Enkeltheberne angaar, skal tillade mig at henvise ærede Medlemmer til selve Kommisssionens Betænkning, skal jeg blot tillade mig i den mest sammentrængte Korthed, der er mulig, at udbrage Høvedmomenterne deraf. Kommisssionen betoner først stærkt, at Lovudkastet i stort Omfang henviser selv meget vigtige Afgjørelser til Landvæsenkommisssionernes Afgjørelse og til deres Afgjørelse ved det frie Stjøn, hvorefter den gaar over til at fremhæve den store Betydning, den i det Hele maa tillægge Landvæsenkommisssions-In-

stitutionen, særlig som en Nødvæghed, der uafhængig af Administrationen har afgjort mange landboretlige Spørgsmaal, som neppe ellers paa nogen anden Maade vilde kunne faae en tilfredsstillende Ordning. Men lige saa megen Pris Kommisssionen sætter paa Landvæsenkommisssionen som Institution, ligesaa store Mangler, siger den, klæber der ved dens Organisation. Jeg skal ikke, i alt Fald ikke for Dieblisset, fremdrage disse bestemte, af Kommisssionen nærmere betegnede Mangler, men kun anerkjende den sjeldne Mægheden og den korte Bestemthed, hvormed Kommisssionen i det Enkelte har paaapeget disse Mangler. Naar nu Kommisssionen, hvori der efter den ærede Ministers Udtalelse i Motiverne til selve Lovforslaget siges at være repræsenteret saa megen Sagskundskab og saa megen Erfaring, gjør en saadan aldeles bestemt Udtalelse, maa der efter Mindretallets Opsættelse tillægges den særlig, ja næsten afgjørende Vægt, thi Saa kunne vistnok udtale en mere begrundet Mening i saa Henseende, Saa have vistnok hørt Velighed til et mere fyldigt og mere abstrakt Kjendskab til Landvæsenkommisssionerne i det Hele taget, end den Samling af Mænd, hvoraf denne Kommisssion var dannet, og naar man nu foruden denne Udtalelse betænker, at Forslaget i større Omfang henviser de vigtigste Afgjørelser til en Institution med en saa slet Organisation, saa forekommer det mig, at den Beroligelse, som man skulde søge i denne Institution, svinder bort. Jeg spørger i alt Fald: Hvor er den? Maatte vil man svare mig: I Overlandvæsenkommisssionen, om hvilken Kommisssionen siger, at den i Virkeligheden er ligesaa mange smaa Høiesteretter, som der er Amtsraads-kredse, og at der ikke foreligger nogen Mulighed for, at en virkelig fast og ensartet Praxis kan udvikle sig, da den ene Overlandvæsenkommisssion albrig anerkjender eller følger de andre Overlandvæsenkommisssioners Præjudikater, og den samme Lovbestemmelse fortolkes og anvendes paa forskjellige Maader paa de forskjellige Sider af et Amtsstjæl. Der synes saaledes, forsaavidt Kommisssionen har Ret i disse Udtalelser, at være god Høie til at søge en ny Organisation indført af denne Institution, der skulde være Organ for en forsigtig og moderat Gjennemførelse af de nye Bestemmelser i Lovforslaget, og jeg tror, at, ret bestemt, er det ogsaa Kommisssionens Mening, at Stigt skulde ske, ja jeg tror endog saa, at det har været den Forudsætning, hvorpaa hele Lovforslaget hviler, og at man ikke uden at forrykke hele Forholdet og uden at drage Grundvolden bort fra Lovforslaget kan overlefe denne Forudsætning. Jeg skal med den ærede Formands Tilladelse oplæse, hvad Kommisssionen siger til allerlidst; vi i Sylland, og maatte det ogsaa er Tilfældet her i Sjælland, have et gammelt Ord, der siger: Det er en Bønds sidste Ord man især skal lægge Mærke til. Kommisssionens sidste Ord lyde saaledes: